

UCHWAŁA NR 247/12

Rady Gminy Opatówek

z dnia 13 grudnia 2012 r.

w sprawie: przyjęcia do realizacji na lata 2013-2015 Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie- program wchodzący w skład Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 ze zmianami) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1, art. 110 ust. 4 i 10 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami) oraz art. 6 ust. 1,2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami) Rada Gminy Opatówek uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2015 - program wchodzący w skład Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Program realizowany jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatówku.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Opatówek.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie od dnia 01 stycznia 2013 r.

UZASADNIENIE

do Uchwały Nr 247/12

Rady Gminy Opatówek

z dnia 13 grudnia 2012 r.

w sprawie: przyjęcia do realizacji na lata 2013-2015 Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie- program wchodzący w skład Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zobowiązała gminy do podejmowania działań zmierzających do wspierania przedsięwzięć mających na celu zmniejszenie negatywnych następstw przemocy w życiu rodzinnym i społecznym poprzez tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

Prowadzenie działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie należy do zadań własnych gminy i realizowane jest w postaci Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie uchwalonego przez Radę Gminy - program wchodzący w skład Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W związku z powyższym wywołanie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

**Gminny Program Wspierania Rodziny
na lata 2013-2015.**

I. WSTĘP

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie.

Istnieje wiele definicji rodziny. Rodzinę definiuje się jako związek naturalny między mężczyzną i kobietą przy jednoczesnym uznaniu powołania jej do rodzicielstwa. Uznawana jest za podstawę istnienia i funkcjonowania społeczeństwa. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Istnieje wiele typów rodzin. W każdej rodzinie mogą występować problemy socjalne, nie wynikające z nazwy danego rodzaju, rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychiczno-społeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych.

Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe. Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów zawodowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowanie możliwie jak najwcześniej działań. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczo- wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Należy pamiętać również o występujących w dzisiejszym społeczeństwie zjawiskach zagrażających współczesnej rodzinie tj. ubóstwo, bezrobocie, konkubinaty i inne związki, bieda, ubóstwo, wzrost przestępczości, agresja, alkoholizm i inne uzależnienia, nietolerancja, sieroctwo społeczne. Powodują

one, że rodzina dotąd prawidłowo funkcjonująca nie wypełnia podstawowych funkcji wobec własnych dzieci, nie zaspokaja ich potrzeb, nie respektuje praw, jakie przysługują najmłodszym jej członkom przez co przeradza się w rodzinę dysfunkcyjną.

Dysfunkcja całkowita oznacza kompletne niepowodzenie w realizacji zadań rodziny, które muszą zastąpić inne osoby i instytucje. Dysfunkcja częściowa oznacza trudności w realizacji niektórych jej funkcji. Najczęściej jest to funkcja wychowawcza i emocjonalna. Obie dotyczą kontaktów interpersonalnych, interakcji i więzi emocjonalnych między członkami rodziny.

Dlatego też każdy samorząd lokalny winien wspierać rodzinę w wypełnianiu swojej funkcji, między innymi poprzez utrzymywanie sieci placówek zapewniających opiekę i wychowanie w systemie dziennym bez konieczności opuszczania środowiska lokalnego, takich jak: świetlice środowiskowe, ogniska wychowawcze, świetlice socjoterapeutyczne i inne. To tylko w środowisku lokalnym możliwe jest organizowanie samopomocowych grup wsparcia. Należy podkreślić, że wspierając rodzinę przyczyniamy się do rozwoju i wzmacniania więzi i relacji w całej społeczności.

Opierając się na założeniach Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej rozszerzył swoją działalność, między innymi o powołanie instytucji asystenta rodziny oraz planuje realizować zadania w oparciu o rodziny wspierające. Rola asystenta rodziny zaczyna się na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny.

Powyższe działania wzmocnione będą przez rodziny wspierające. Rodzina w kryzysie będzie mogła skorzystać, przy wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i społecznych, ze wsparcia ze strony innej rodziny ze środowiska lokalnego. Tak więc pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rolą rodziny wspierającej będzie pomoc rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Istotą jej działania będzie ścisła współpraca z rodziną dziecka. Objęcie rodziny dziecka opieką rodziny wspierającej wynikać będzie z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, tym samym zakłada się zasadę dobrowolności i akceptacji działań przez rodzinę. W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej.

Nie dbając o właściwe środowisko wychowawcze najmłodszych można zaprzepaścić szansę wychowania odpowiedzialnych samodzielnych dorosłych obywateli. Drugim po rodzinie środowiskiem wychowawczym młodego człowieka jest szkoła. Aktualnie w Gminie Opatówek funkcjonują: Szkoła Podstawowa w Opatówku z Filią w Sierzchowie, 3 Zespoły Szkół utworzone ze szkoły podstawowej i gimnazjum w Chełmcach, Rajsku, Tłokini Wielkiej; 1 Gimnazjum w Opatówku; 1 Publiczne Przedszkole w Opatówku; przy szkołach działa 5 oddziałów przedszkolnych; ponadto w 2010r. utworzono 3 Przedszkola w Chełmcach, Rajsku, Tłokini Wielkiej. Bardzo ważną rolę w edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym pełni Zespół Szkół im. Stanisława Mikołajczyka. Na poziomie wyższym Wydział Zamiejscowy w Opatówku Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności w Łodzi, który kształci studentów w systemie zaocznym na kierunkach informatycznym i pedagogicznym.

Po zajęciach szkolnych dzieci mają możliwość korzystania z 1 Świetlicy Środowiskowej GOPS- placówka wsparcia dziennego. Placówka ta nastawiona jest na kompensację braków, jakich ich wychowankowie doświadczają w środowisku domu rodzinnego. Ponadto, jeśli rodzina nie spełnia należycie swoich funkcji, a pomoc oferowana przez placówki wsparcia dziennego nie wystarcza, dziecko pozbawione opieki rodziców może zostać umieszczone w rodzinie zastępczej. Sąd, o ile jest to tylko możliwe umieszcza dzieci w rodzinnych formach opieki zastępczej - zadania te leżą w kompetencji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

II. PODSTAWA PRAWNA DZIAŁAŃ

1. Podstawą działań ujętych w programie jest:

1) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 149, poz. 887 z późn. zm.),

- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
- 3) Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opatówek na lata 2011 – 2020,
- 4) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- 5) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1356),
- 6)ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 poz.124 z późn. zm.)

2.Podstawa prawna działań

Art.176 pkt 1 oraz art.179 ust.2 ustawy z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

III. ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU

Celem głównym przedstawionego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 dla Gminy Opatówek jest zapewnienie kompleksowej opieki oraz wsparcia dzieciom i rodzicom z terenu gminy.

W kontekście głównych problemów gminy tj. bezrobocia, wzrastającego poziomu ubóstwa oraz towarzyszących temu zjawisk patologiom społecznym (przestępczość, uzależnienia, przemoc w rodzinie itp.), sama rodzina, bez wsparcia i pomocy z zewnątrz, sobie nie poradzi.

Środowisko rodzinne to najważniejsze środowisko wychowawcze w życiu dziecka. Niepokojąca fala zjawisk patologicznych oraz bezrobocia przyczynia się do powstawania wielu sytuacji konfliktowych, których negatywne skutki najbardziej w swojej istocie dotyczą dzieci. Bywa, że dom rodzinny staje się dla zbyt wielu dzieci źródłem zagrożeń prawidłowego jego rozwoju, przemocy, negatywnych zachowań, lęku, upokorzenia, frustracji.

Dzieciństwo dzieci żyjących w takich rodzinach przestaje być beztroskie, szczęśliwe, staje się niezwykle trudne, bolesne, krzywdzące. W takich sytuacjach najczęściej zachodzi potrzeba zabrania dzieci z rodziny i umieszczenia ich w placówkach opiekuńczo- wychowawczych. Należy, zatem stworzyć taki system aby nie dopuszczać do sytuacji, kiedy dziecko musi opuszczać własną rodzinę naturalną. Umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo- wychowawczej powinno być ostatecznością. Dotychczasowe doświadczenia wskazują w pierwszej kolejności na ogromną potrzebę wsparcia rodzin naturalnych już na etapie, gdy problemy się rozpoczynają.

System opieki nad dzieckiem i rodziną oparty winien być na następujących podstawach:

- pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktyczny
- opieka powinna być zorganizowana w środowisku naturalnym, bliskim dziecku i rodzinie
- umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich możliwości wsparcia i pomocy rodzinie naturalnej i nie powinno przerwać więzi rodzinnych

Pomoc dziecku i rodzinie wymaga stałej i bezpośredniej współpracy wszystkich instytucji i organizacji pozarządowych odpowiedzialnych za wsparcie i pomoc rodzinie przeżywającej, okresowo lub trwale, problemy.

Program jest spójny z przyjętą Uchwałą Nr 17/10 Rady Gminy Opatówek z dnia 30 grudnia 2010r.

"Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opatówek na lata 2011- 2020".

Cel główny programu:

Wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie Opatówek

Cele szczegółowe programu :

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny następuje poprzez:

- 1.Objęcie dożywianiem dzieci tego wymagających, uczniów: szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadpodstawowych , dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie placówek oświatowych
- 2.Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo - wychowawczymi i dotkniętymi zjawiskiem przemocy
- 3.Udzielanie pomocy rzeczowej w formie produktów żywnościowych
- 4.Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin poprzez kontakt i współpracę z podmiotami świadczącymi usługi medyczne na terenie Gminy Opatówek
- 5.Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom w ramach Ustawy o pomocy społecznej, między innymi poprzez przyznawanie świadczeń w formie pieniężnej i rzeczowej

6. Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, w szczególności poprzez:

- 1) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym lekarzy i pielęgniarek świadczących usługi medyczne mieszkańcom, psychologów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i innych specjalności,
- 2) kontynuowanie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem poprzez poradnictwo psychologiczno – terapeutyczne oraz prawne
- 3) podejmowanie działań podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców, poprzez organizowanie i finansowanie ze środków gminy spotkań z psychologiem w szkołach na terenie gminy
- 4) organizowanie narad, szkoleń, konferencji i spotkań informacyjnych służących doskonaleniu systemu współpracy pomiędzy Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i instytucjami oraz organizacjami zajmującymi się organizowaniem pomocy rodzinom,
- 5) umożliwienie i wspieranie ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodzinnych, poprzez udział w warsztatach i innych formach edukacyjnych,

7. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży, w szczególności poprzez:

- 1) monitorowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym przez pracowników socjalnych i asystentów rodzinnych,
- 2) wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dzieci.

8. Zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych, w szczególności poprzez:

- 1) profilaktykę, edukację oraz wczesną interwencję w rodzinach zagrożonych uzależnieniami,
- 2) intensyfikację działań podejmowanych w ramach Programu Wpierania Rodziny, a przyjętych do realizacji w ramach „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień (alkoholizm, narkomania) oraz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

9. Wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych, polega w szczególności na :

- 1) koordynacji działań przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, w tym bieżącej współpracy podmiotów podejmujących różnorodne działania na rzecz dzieci i młodzieży,
- 2) wspieraniu i finansowaniu edukacji służb społecznych w zakresie wykorzystania metody pracy interdyscyplinarnej w rozwiązywaniu problemów dziecka i rodziny,

W Gminie Opatówek system wspierania rodziny funkcjonuje w oparciu o strukturę organizacyjną obejmującą promowanie normalnie funkcjonujących rodzin, a także o:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatówku
- Świetlicę Środowiskową GOPS " Słoneczko" w Opatówku
- organizacje pozarządowe min. Z Gm. Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Opatówku, Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych " Dar Serca" w Opatówku itp.
- instytucje współpracujące: Sąd Rodzinny, Policja, Szkoły, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Kaliszu, Kościoły, Kuratorzy sądowi itp.

IV. Kierunki działań, zadania i oczekiwane efekty

I. Poprawa stanu funkcjonowania rodziny będzie opierała się na czterech podstawowych zadaniach:

1. Wspieranie potencjału rozwojowego rodziny.
2. Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych.
3. Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin.
4. Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem.

Wspomaganie potencjału rozwojowego rodzin będzie odbywać się poprzez:

- a. Systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin oraz potrzeb i oczekiwań dotyczących pomocy rodzinie.
- b. Wdrażanie programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych służących rozwojowi rodziny.
- c. Analizę i monitoring systemu wspierającego rodzinę w wypełnieniu jej funkcji i zadań.
- d. Wypracowanie zasad współpracy wszystkich podmiotów w społeczności lokalnej działających na rzecz rodziny.
- e. Organizowanie kampanii informacyjnych o lokalnych instytucjach świadczących pomoc rodzinie (Wiadomości Gminne).

- f. Pomoc w rozwiązywaniu codziennym problemów rodzinnych udzielana rodzinom niewydolnym wychowawczo.
  - g. Pomoc w poszukiwaniu pracy osobom długotrwale bezrobotnym - współpraca z PUP w Kaliszu
- Zagadnienia mające na celu wsparcie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych:
- a. Pedagogizacja rodziców ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwojowych ich dzieci oraz umiejętności wychowawczych rodziców.
  - b. Wspieranie form współpracy instytucji oświatowych z rodzicami jako partnerami w procesie dydaktyczno-wychowawczych dzieci.
  - c. Prowadzenie świetlicy środowiskowej GOPS oraz świetlic w placówkach oświatowych, przy parafiach, przy OSP na terenie Gminy
  - d. Budowanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie oraz zagrożonych patologiami.
  - e. Rozwijanie lokalnego systemu poradnictwa i edukacji dla rodziców służących rozpoznawaniu zagrożeń demoralizacją i uzależnieniami dzieci i młodzieży.
  - f. Rozwijanie form krótkoterminowej opieki dla rodzin w kryzysie.

Budowanie systemu bezpieczeństwa socjalnego rodzin będzie realizowane poprzez:

- a. Diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin.
- b. Budowanie zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego.
- c. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodzin.

Wsparcie rodzin zagrożonych ubóstwem to działanie obejmujące:

- a. Udzielenie pomocy socjalnej rodzinie (różne formy).
- b. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich dożywiania w szkole, oraz pomoc w przygotowaniu dzieci do szkoły (zakup podręczników, materiałów szkolnych, strojów sportowych itp.).
- c. Organizowanie dzieciom wypoczynku podczas wakacji i ferii (dofinansowanie obozów i kolonii).

II. Poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym będzie realizowana poprzez:

- 1. Wzbogacenie oferty edukacyjnej.
  - 2. Wspieranie uczniów uzdolnionych.
  - 3. Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych.
- 2.1. wzbogacenie oferty edukacyjnej będzie realizowane poprzez:
- a. Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży.
  - b. Włączenie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na możliwości indywidualnego rozwijaniu umiejętności społecznych, przedsiębiorczości i planowania kariery.
  - c. Wprowadzanie profesjonalnych programów wychowawczo-profilaktycznych mających na celu uświadomienie dzieciom zagrożeń płynących z używania substancji psychoaktywnych oraz wzmacnianie pożądanых postaw.
  - d. Wyrównanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, zasiłki).
  - e. Wzbogacenie oferty edukacyjnej poprzez organizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych, ofertę kulturalną, rozrywkową oraz sportową dla mieszkańców gminy.
- 2.2. wspieranie uczniów uzdolnionych:
- a. Wypracowanie procedur monitoringu uczniów uzdolnionych, wspierania ich rozwoju, wyróżniania i nagradzania.
  - b. Organizacja oferty edukacyjnej dla młodzieży szczególnie uzdolnionej.
- 2.3. wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych będzie odbywać się poprzez:
- a. Stworzenie systemu usług wspierających proces edukacji uczniów niepełnosprawnych.
  - b. Tworzenie warunków umożliwiających dostęp uczniów niepełnosprawnych do szkół ogólnodostępnych.

III. Doskonalenie procesu wychowawczego będzie realizowane przez trzy główne założenia:

- 1. Wzmacnianie systemu norm i wartości gwarantujących prawidłowy przebieg procesu wychowania.
- 2. Organizowanie form pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, logopedycznej i terapeutycznej
- 3. Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem

- 3.1. Wzmacnianie systemu norm i wartości gwarantujących prawidłowy przebieg procesu wychowania to zadania obejmujące:
- a. Kontynuowanie i wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży zwłaszcza o profesjonalne programy wychowawczo-profilaktyczne.
  - b. Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych i filantropijnych w stosunku do osób starszych i pokrzywdzonych przez los.
  - c. Poszerzanie profilaktyki szkolno-rodzicielskiej.
  - d. Uruchomienie grupy socjoterapeutycznej lub samopomocowej dla niedostosowanej młodzieży.
  - e. Wspomaganie rodzin wychowawczo tj. podjęcie działań niwelujących przyczyny niepowodzeń w szkole i rodzinie : likwidowanie wszelkich zakłóceń i zaburzeń komunikacji językowej i pomoc w przezwyciężaniu problemów dzieciom, które mają problemy z mówieniem, rozumieniem, pisanem i czytaniem, rozwijanie komunikacji językowej poprzez usprawnianie funkcji mowy i umiejętności wypowiadania się, doskonalenie komunikacji interpersonalnej, motywowanie dziecka do rozwijania zainteresowań i osiągania sukcesów na różnych płaszczyznach.
- 3.2. Organizację pomocy psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej, prawnej, logopedycznej będzie realizowane poprzez:
- a. Organizację warsztatów psychologicznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z zakresu rozwiązywania problemów i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.
  - b. Tworzenie grup wsparcia dla rodzin niewydolnych wychowawczo.
  - c. Angażowanie różnych instytucji, w tym organizacji pozarządowych w realizację programów profilaktycznych i pomocowych działających na rzecz dzieci ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi.
  - d. Terapię psychologiczną i pedagogiczną.
  - e. Konsultacje indywidualne i grupowe psychologiczne, terapeutyczne, pedagogiczne i logopedyczne.
  - f. Pomoc prawna dla rodzin.
- 3.3. Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem społecznym to działanie mające na celu:
- a. Zapewnienie opieki pedagoga lub/i psychologa w każdej szkole oraz w Świetlicy Środowiskowej GOPS "Słoneczko".
  - b. Inicjowanie programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym dzieci i młodzieży, w tym uzależnieniom, nieprzystosowaniu, wykluczeniu.
  - c. Prowadzenie lub udzielanie wsparcia dla świetlic opiekuńczo-wychowawczych, wiejskich oraz parafialnych.
  - d. Tworzenie warunków do zwiększania różnych form orientacji i poradnictwa zawodowego (spotkania z Doradcą zawodowym).
  - e. Udzielanie indywidualnych konsultacji psychologicznych i pedagogicznych, terapeutycznych, prawnych oraz logopedycznych
  - f. Warsztaty psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży oraz rodziców.
  - g. Pomoc dzieciom ze szczególnymi potrzebami wychowawczymi.
- IV .Poprawa stanu zdrowia populacji w szczególności poprzez rozwój sportu o rekreacji to zadania związane z:
- 4.1. Rozwijaniem warunków służących aktywności ruchowej dzieci i młodzieży.
Cel ten będzie realizowany poprzez: wykorzystanie gminnej bazy sportowej również stworzenie warunków organizacyjnych i finansowych do optymalnego wykorzystania istniejących obiektów sportowych w placówkach oświatowych, rozbudowę infrastruktury służącej czynnemu spędzaniu czasu wolnego(place zabaw, boiska sportowe, ścieżki rowerowe) a także wyrównanie dysproporcji w dostępie dzieci i młodzieży do oferty sportowej.
- 4.2. Promocją form aktywnego spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież oraz osoby starsze
- a. Realizacja projektów służących zdrowemu stylowi życia- min: rajdy rowerowe, Dzień Matki, Dzień Dziecka, Wigilie, zabawy integracyjne, Place zabaw dla dzieci, zajęcia sportowe, wycieczki itp..
  - b. Wspieranie plenerowych imprez sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży.
  - c. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży podczas wakacji i ferii, a także popołudniami.
  - d. Promocja różnych form turystyki szkolnej.
  - e. Wzbogacenie oferty sportowej placówek oświatowych (zajęcia pozalekcyjne).

f. Prowadzenie kampanii informacyjnych na temat inicjatyw i przedsięwzięć organizowanych dla dzieci i młodzieży.

4.3. Organizowaniem oraz włączaniem do ogólnopolskich kampanie edukacyjnych mających na celu promocję zdrowia, eliminowanie zagrożeń związanych z podejmowaniem ryzykownych dla zdrowia i życia zachowań.

a. Kampanie edukacyjne realizowane na terenie szkół.

b. Kampanie profilaktyczne realizowane na terenie placówek oświatowych.

c. Przygotowanie lub zakup ulotek na temat zdrowego trybu życia i rozpropagowanie ich na terenie gminy.

V. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny.

5.1. Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności dzieci i młodzieży.

a. Wdrażanie programów ilustrujących zagrożenia cywilizacyjne.

b. Włączanie się w realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych.

c. Systematyczna współpraca służb i instytucji mających za zadanie zapewnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa mieszkańcom gminy.

5.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom wśród mieszkańców, a w szczególności u dzieci i młodzieży i pomoc rodzinom dotkniętym problem uzależnień oraz rodzinie będącej w sytuacji kryzysowej

a. Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych na temat uzależnień adresowanych do dzieci i młodzieży.

b. Ustawiczne szkolenie nauczycieli związane z zagrożeniem uzależnieniami.

c. Wdrażanie programów edukacyjnych z zakresu uzależnień dla rodziców.

d. Prowadzenie systematycznych dyżurów przez specjalistów : psycholog, prawnik, doradca zawodowy, pedagog, terapeuta, logopeda itp. w Świetlicy Środowiskowej GOPS "Słoneczko" w Opatówku.

e. Pomoc prawna i psychologiczna udzielana osobom uzależnionym i członkom ich rodzin.

f. Współpraca z ruchami samopomocowymi osób uzależnionych.

g. Kierowanie na leczenie odwykowe osób uzależnionych.

h. Wspieranie rodzin we wzmacnianiu i odzyskaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez: pracę socjalną, poradnictwo rodzinne, poradnictwo prawne oraz propagowanie wiedzy o specyfice negatywnych zachowań dzieci i młodzieży oraz o zagrożeniach z nimi związanych i pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie do działań samopomocowych.

i. Wspieranie rodziny dziecka niepełnosprawnego.

j. Pomoc rodzinom w zabezpieczeniu stosownej opieki nad osobami starszymi i chorymi w ramach usług opiekuńczych- sąsiedzkich.

k. Wczesna interwencja i wsparcie rodzin z dziećmi specjalnej troski, wielodzietnych, niepełnych, zagrożonych ubóstwem, niewydolnych wychowawczo.

l. Pomoc materialna, finansowa, pomoc w ramach współpracy z PUP w Kaliszu /pośrednictwo w znalezieniu pracy/.

m. Zwiększenie wychowawczych i środowiskowych funkcji szkół publicznych oraz Gminnego Ośrodka Kultury poprzez tworzenie i realizację programów edukacyjnych o tematyce profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy wśród dzieci i młodzieży, przeciwdziałania agresji wobec rówieśników, rozwój kół zainteresowań.

5.3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

a. Tworzenie i realizacja gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

b. Kompleksowe zajmowanie się rodzinami, w których dochodzi do przemocy.

c. Monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności organizowanie współpracy służb.

d. Gromadzenie informacji na temat miejsc, osób i możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym i informowanie o tym mieszkańców gminy.

e. Inicjowanie działań zmierzających do podniesienia kwalifikacji osób mających w swojej pracy kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy.

f. Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego: terapii indywidualnej, grupowej, rodzinnej, odwykowej, pomocy w utworzeniu grup samopomocowych i wsparcia.

g. zapewnienie miejsc schronienia dla osób doświadczających przemocy i ich dzieci oraz objęcie specjalistyczną terapią sprawcy przemocy

Prowadzenie w/w zdań jest spójne z corocznie uchwalanymi przez Radę Gminy programami:

- Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii.

Oczekiwane efekty:

- 1/ Stworzenie ogólnodostępnej bazy informacji o instytucjach, placówkach i organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny.
- 2/Wzrost świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji i organizacji pozarządowych na terenie gminy.
- 3/Pomoc rodzinie w rozwiązaniu problemów wynikających z sytuacji kryzysowej.
- 4/Zapewnienie dziecku dostosowanych do wieku potrzeb i możliwości oddziaływań opiekuńczych, wychowawczych, dydaktycznych lub socjalizacyjnych.
- 5/Odbudowanie relacji i więzi rodzinnych.
- 6/zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz osób starszych.
- 7/Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób zagrożonych przemocą.
- 8/Zacieśnienie lub odbudowywanie więzi rodzinnych i właściwych relacji między rodzicami i dziećmi.
- 9/Rozwój zainteresowań i uzdolnień dzieci i młodzieży.
- 10/Ograniczenie zjawiska uzależnienia od pomocy i powielania wzorów patologii poprzez aktywizowanie rodziny do podejmowania zadań zmierzających do reintegracji.
- 11/Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.
- 12/Poprawa funkcjonowania rodziny dysfunkcyjnej w wypełnianiu swoich zadań w stopniu umożliwiającym dobre przygotowanie dzieci do pełnienia ról życiowych w społeczeństwie.
- 13/Zapewnienie należytej opieki dzieciom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.
- 14/Budowa mieszkań socjalnych.
- 15/Opieka nad chorymi w ich domach.

V. Adresaci Programu

Rodziny wychowujące dzieci na terenie Gminy Opatówek, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, rodziny niewydolne wychowawczo, rodziny dysfunkcyjne, rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych

VI. Realizatorzy Programu

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatówku przy współpracy:

- Organizacje pozarządowymi realizującymi zadania statutowe z zakresu pomocy społecznej, rozwoju kultury i sportu oraz wolontariatu
- Świetlica Środowiskowa "Słoneczko" w Opatówku
- Urząd Gminy w Opatówku
- Policja
- Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół Gminy Opatówek
- Placówki oświatowe na terenie gminy
- Gminny Ośrodek Zdrowia oraz zakłady opieki zdrowotnej
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny w Opatówku
- Gminny Ośrodek Kultury
- Parafie

A także:

- Sąd Rejonowy w Kaliszu;
  - Prokuratura Rejonowa w Kaliszu
  - Komenda Powiatowa Policji w Kaliszu
  - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
  - Powiatowy Urząd Pracy w Kaliszu
  - Inne instytucje działające na rzecz mieszkańców naszej gminy i naszego kraju
- Koordinowanie i organizowanie działań w ramach Programu, inicjowanie nowych rozwiązań należy do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Program realizowany będzie na terenie Gminy Opatówek w latach 2013-2015. W lokalnym systemie działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych rodziny należy wziąć pod uwagę uczestnictwo różnych podmiotów i instytucji. W działaniach profilaktycznych na rzecz rodzin wychowujących dzieci należy szczególną rolę przypisać organizacjom pozarządowym oraz

kościelnym. Tak rozumiany program stanowić będzie pełne i kompleksowe ujęcie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

VII. Finansowanie działań

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Opatówek.

Ponadto w ramach realizacji kolejnych zadań Gmina oraz GOPS będzie biegać się o dofinansowanie z innych źródeł min: ze środków funduszy pomocowych, środków budżetu państwa (programy rządowe) i województwa przeznaczonych na realizację różnych programów, jak również dodatkowo środki zewnętrzne z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

VII. Ewaluacja programu

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 będzie podlegał weryfikacji i w miarę potrzeb może ulegać zmianom. Sprawozdanie dotyczące etapów realizacji, na których znajdują się poszczególne zadania w nim zawarte będzie uwzględnione w rocznym sprawozdaniu przedstawianym Radzie Gminy.

VIII. Zakończenie

Wychodzi się z założenia, że dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędne jest zapewnienie mu opieki w jego rodzinie. Dlatego też należy podejmować działania, aby jak najdłużej utrzymać dziecko w środowisku rodzinnym. Osiągniemy to dzięki kompleksowej współpracy wszystkich jednostek zaangażowanych w działalność pomocową dla dziecka i rodziny. W szczególności ważne jest oddziaływanie środowiska, w którym dziecko spędza najwięcej czasu poza domem, czyli szkoły. Niezwykle cenna jest współpraca Szkoły z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Gmina Opatówek posiada 1 Świetlicę Środowiskową GOPS " Słoneczko" w Opatówku. Nie zabezpiecza ona jednak wszystkich potrzeb gminy w tym zakresie. Niezbędne jest tworzenie nowych Świetlic Środowiskowych i Świetlic Socjoterapeutycznych.

W działaniach na rzecz najmłodszych członków naszej społeczności nie można zapomnieć o dziecku w wieku prenatalnym. Sprawa ważna wydaje się stworzenie programów i podjęcie działań, które będą ciekawą propozycją dla rodzin oczekujących narodzin nowego członka tejże rodziny. Stworzenie tzw. "szkół rodzenia" poza strukturą Narodowego Funduszu Zdrowia mogłoby być jedną z takich propozycji.

Dla realizacji celów w)w programie niezbędny jest rozwinięty i szybko reagujący system wsparcia środowiskowego i poradnictwa rodzinnego dla rodzin, które znalazły się w sytuacji kryzysowej wraz z pomocą terapeutyczną, socjalną, logopedyczną, psychologiczną, pedagogiczną i prawną przeznaczoną dla rodzin dysfunkcyjnych.